

CZU: 343.57(478)

INFRAȚIUNILE PREVĂZUTE LA art.217 ȘI 217¹ DIN CODUL PENAL PRIVITE PRIN PRISMA LEGII nr.193/2016

Vitalie STATI*Universitatea de Stat din Moldova*

În prezentul studiu, infracțiunile specificate la art.217 și 217¹ CP RM sunt analizate prin prisma Legii nr.193/2016. Intrarea în vigoare a acestei legi a influențat asupra conținutului obiectului juridic special, al obiectului material și, într-o măsură mai redusă, al laturii obiective a infracțiunilor în cauză. În contextul analizei elementelor constitutive și a circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art.217 și 217¹ CP RM, sunt scoase în evidență efectele adoptării Legii nr.193/2016. Este relevant conținutul obiectului juridic special și al obiectului material al respectivelor infracțiuni. Se stabilește că plante care conțin droguri sau etnobotanice sunt, probabil, plantele care conțin substanțe stupefiante sau psihotrope. Se accentuează că absența în legea penală și în alte legi a definițiilor noțiunilor „plante care conțin droguri sau etnobotanice” și „plante care conțin droguri” face ca normele penale care conțin astfel de noțiuni să fie imprevizibile. Se argumentează de ce noțiunile „etnobotanice” și „analogi”, utilizate în art. 217 și 217¹ CP RM, sunt inaplicabile în practică. Se demonstrează că, în contextul infracțiunilor prevăzute la art.217 și 217¹ CP RM, stabilirea proporțiilor este posibilă doar în cazul substanțelor stupefiante ori psihotrope, precum și al plantelor care conțin astfel de substanțe. Se arată că Guvernul nu stabilește proporțiile în cazul drogurilor (altor decât plantele sau substanțele stupefiante ori psihotrope), etnobotanicele sau analogilor acestora. Se ajunge la concluzia că, în prezența ultimelor două modalități normative ale acțiunii prejudiciabile specificate la alin.(1) art.217¹ CP RM, scopul de fabricare a produselor etnobotanice este cel care conferă ilegalitate acțiunii în cauză. Se stabilește că, în cazul acestor două modalități normative, scopul de fabricare a produselor etnobotanice constituie scopul special al infracțiunii.

Cuvinte-cheie: droguri, substanțe stupefiante, substanțe psihotrope, etnobotanice, analogi, plante, circulație ilegală, proporții, scop de înstrăinare, previzibilitate.

THE OFFENCES REFERRED TO AT art.217 AND 217¹ OF THE PENAL CODE IN RELATION TO THE PROVISIONS SET FORTH IN LAW no.193/2016

This study provides a thorough analysis of the offences specified in art.217 and 217¹ PC RM in relation to the provisions set forth in Law no.193/2016. The entry into force of this law has influenced the content of the special legal object, the material object and, to a lesser extent, the content of the objective side of the offences in question. During the analysis of the constitutive elements and the aggravating circumstances of the offences stipulated in art.217 and 217¹ PC RM, there were established the effects of the adoption of Law no.193/2016. In this regard, it is determined the content of the special legal object and the material object of these offences. Additionally, it is established that, plants containing drugs or ethnobotanicals are probably plants containing narcotic or psychotropic substances. It is emphasized that the absence in the penal law and other laws of the definitions of the notions of „plants containing drugs or ethnobotanicals” and „plants containing drugs” makes the penal norms using such notions unpredictable. It is argued why are inapplicable in practice the notions of „ethnobotanicals” and „analogous”, used in art.217 and 217¹ PC RM. It is pointed out that, within the context of the offences provided by art.217 and 217¹ PC RM, we can establish the amounts only for narcotic or psychotropic substances, as well as for plants containing such substances. As a result, the Government does not set the amounts for drugs (to other than the plants or narcotic or psychotropic substances), ethnobotanicals or their analogues. It is concluded that, in the presence of the last two normative modalities of the prejudicial act specified in par.(1) art.217¹ PC RM, the purpose of manufacturing ethnobotanic products is actually the one adding the illegal character to the action. Last but not least, it is established that, with regard to these two normative modalities, the purpose of manufacturing ethnobotanic products represents the special purpose of the offence as well.

Keywords: drugs, narcotic substances, psychotropic substances, ethnobotanicals, analogues, plants, illegal trafficking, amounts, the purpose to distribute, predictability.

Introducere

La 23.09.2016 a intrat în vigoare Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nr.193 din 28.07.2016 [1] (în continuare – Legea nr.193/2016). Prin această lege au fost operate anumite amendamente în legea penală. Pentru prezentul studiu comportă interes următoarele amendamente:

1) modificarea art.134¹ CP RM, astfel încât conținutul acestuia a devenit următorul:

„Articolul 134¹. Droguri, precursori, etnobotanice și analogii acestora

(1) Prin droguri se înțeleg plantele sau substanțele stupefiante ori psihotrope, sau amestecurile ce conțin asemenea plante ori substanțe, stabilite de Guvern.

(2) Prin stupefiante se înțeleg substanțele înscrise în anexele la Convenția unică a Națiunilor Unite asupra substanțelor stupefiante din 1961, modificată prin Protocolul din 1972, și prevăzute în actele normative ale Guvernului.

(3) Prin substanțe psihotrope se înțeleg substanțele înscrise în anexele la Convenția asupra substanțelor psihotrope din 1971 și prevăzute în actele normative ale Guvernului.

(4) Prin precursor se înțelege substanța de origine naturală sau sintetică utilizată ca materie primă la producerea de substanțe stupefiante sau psihotrope.

(5) Prin produse etnobotanice (etnobotanice) se înțeleg amestecurile de prafuri și/sau plante sau amestecurile de ierburi și diverse părți de plante stropite cu substanțe chimice, care produc schimbări ce induc efecte fiziologice și/sau mentale, halucinogene și/sau acțiuni psihoactive.

(6) Prin analog al substanței stupefiante sau psihotrope se înțelege orice substanță sau asociere de substanțe de origine naturală ori sintetică, în orice stare fizică, sau orice produs, plantă, ciupercă, ori părți ale acestora, care are capacitatea de a produce efecte psihoactive și care, indiferent de conținutul său, denumirea sa, modul său de administrare, de prezentare sau de publicitatea care i se face, este ori poate fi folosită în locul unei substanțe sau al unui preparat stupefiant, psihotrop ori cu efect psihotrop sau în locul unei plante ori substanțe aflate sub control național și/sau internațional.

(7) Listele de substanțe stupefiante, psihotrope și de precursori se aprobă, se modifică și se completează de către Guvern.

(8) În cazul sustragerii, însușirii, extorcării sau al altor acțiuni ilegale cu droguri, precursori, etnobotanice sau analogi ai acestora, proporțiile acestora – mici, mari sau deosebit de mari – se determină conform cantităților mici, mari sau deosebit de mari stabilite de Guvern.

(9) Prin circulația drogurilor, precursorilor, etnobotanicilor și analogilor acestora se înțeleg orice operațiuni precum experimentarea, elaborarea, producerea (fabricarea), prepararea, cultivarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, deținerea, stocarea, păstrarea, livrarea, eliberarea, distribuția, expedierea, transportul, procurarea (cumpărarea), comercializarea, distrugerea, importul, exportul, utilizarea, promovarea acestora și alte activități conexe.”¹;

2) modificarea dispoziției de la art.217 CP RM, după cum urmează:

– textul „substanțe narcotice, psihotrope sau analoagele lor” a fost substituit prin textul „droguri, etnobotanice sau analogii acestora”;

– textul „substanțe narcotice sau psihotrope” a fost substituit prin textul „droguri sau etnobotanice”;

3) modificarea art.217¹ CP RM, după cum urmează:

– denumirea și dispoziția de la alineatul (1) au obținut următorul conținut:

„Articolul 217¹. Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicilor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare

(1) Semănatul ori cultivarea de plante ce conțin droguri, prelucrarea ori utilizarea unor astfel de plante fără autorizație sau semănatul ori cultivarea de plante pentru fabricarea produselor etnobotanice, săvârșite în scop de înstrăinare”;

– la dispoziția de la alineatul (2), textele „substanțele narcotice, psihotrope și cu analoagele lor” și „substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor” au fost substituie prin textele „droguri sau cu analogi ai acestora” și, respectiv, „drogurilor sau analogilor acestora”;

¹ Înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.193/2016, conținutul art.134¹ CP RM era următorul:

„Articolul 134¹. Substanțe narcotice, psihotrope și precursori

(1) Prin substanță narcotică sau psihotropă se înțelege substanța de origine naturală sau sintetică și preparatul conținând o astfel de substanță, care provoacă dereglări psihice și dependență fizică la consumul lor abuziv.

(2) Prin analog al substanței narcotice sau psihotrope se înțelege substanța care, conform componenței sale și efectului pe care îl produce, se asimilează cu substanța narcotică sau psihotropă.

(3) Prin precursor se înțelege substanța de origine naturală sau sintetică utilizată ca materie primă la producerea de substanțe narcotice sau psihotrope.

(4) Listele substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor se aprobă de Guvern.

(5) În cazul sustragerii, însușirii, extorcării sau altor acțiuni ilegale cu substanțe narcotice, psihotrope, cu analoage ale acestora și cu plantele care conțin substanțe narcotice sau psihotrope, proporțiile mici, mari sau deosebit de mari se determină conform cantităților mici, mari sau deosebit de mari ale substanțelor narcotice, psihotrope și ale plantelor care conțin substanțe narcotice sau psihotrope”.

– la dispoziția de la litera c) alineatul (3), textul „substanțelor narcotice, psihotrope sau a analogelor lor” a fost substituit prin textul „drogurilor sau a analogilor acestora”.

Luând în considerare aceste amendamente, în continuare vor fi analizate infracțiunile specificate la art.217 și 217¹ CP RM.

Rezultate și discuții

În art.217 CP RM, sub aceeași denumire marginală de circulație ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare sunt reunite trei variante-tip de infracțiuni și o variantă agravată de infracțiune.

Astfel, în acord cu alin.(1) art.217 CP RM, prima variantă-tip de infracțiune constă în semănatul sau cultivarea ilegală a plantelor care conțin droguri sau etnobotanice, prelucrarea sau utilizarea a astfel de plante, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare.

Potrivit alin.(2) art.217 CP RM, cea de-a doua variantă-tip de infracțiune se exprimă în producerea, prepararea, experimentarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, procurarea, păstrarea, expedierea, transportarea drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare.

Conform alin.(3) art.217 CP RM, varianta agravată de infracțiune presupune săvârșirea celor două infracțiuni consemnate mai sus:

- de două sau mai multe persoane (lit.b));
- de o persoană care a împlinit vârsta de 18 ani cu atragerea minorilor (lit.b¹));
- cu utilizarea drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, a căror circulație în scopuri medicinale este interzisă (lit.c));
- cu folosirea situației de serviciu (lit.d));
- pe teritoriul instituțiilor de învățământ, instituțiilor de reabilitare socială, penitenciarelor, unităților militare, în locurile de agrement, în locurile de desfășurare a acțiunilor de educație, instruire a minorilor sau tineretului, a altor acțiuni culturale sau sportive ori în imediata apropiere a acestora (lit.e)).

Cea de-a treia variantă-tip de infracțiune, specificată la lit.b) alin.(4) art.217 CP RM, presupune săvârșirea – în proporții deosebit de mari și fără scop de înstrăinare – fie a semănatului sau cultivării ilegale a plantelor care conțin droguri sau etnobotanice, a prelucrării sau utilizării a astfel de plante, fie a producerii, preparării, experimentării, extragerii, prelucrării, transformării, procurării, păstrării, expedierii, transportării drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora.

În conformitate cu alin.(5) art.217 CP RM, persoana care a săvârșit acțiunile, prevăzute la art.217 sau 217¹ CP RM, este liberată de răspundere penală dacă a contribuit activ la descoperirea sau contracararea infracțiunii ce ține de circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, după caz, prin autodenunțare, predare benevolă a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, indicare a sursei de procurare a acestor substanțe, la divulgarea persoanelor care au contribuit la săvârșirea infracțiunii, la indicarea mijloacelor bănești, a bunurilor sau a veniturilor rezultate din infracțiune. Nu poate fi considerată predare benevolă a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora ridicarea acestora la reținerea persoanei, precum și la efectuarea acțiunilor de urmărire penală pentru depistarea și ridicarea lor.

În art.217¹ CP RM, sub aceeași denumire marginală de circulație ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare sunt reunite patru variante-tip de infracțiuni și două variante agravate de infracțiuni.

Astfel, în corespundere cu alin.(1) art.217¹ CP RM, prima variantă-tip de infracțiune constă în semănatul ori cultivarea de plante ce conțin droguri, prelucrarea ori utilizarea unor astfel de plante fără autorizație sau semănatul ori cultivarea de plante pentru fabricarea produselor etnobotanice, săvârșite în scop de înstrăinare.

Potrivit alin.(2) art.217¹ CP RM, cea de-a doua variantă-tip de infracțiune se exprimă în producerea, prepararea, experimentarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, procurarea, păstrarea, expedierea, transportarea, distribuirea sau alte operațiuni ilegale cu droguri sau cu analogi ai acestora, săvârșite în scop de înstrăinare, ori înstrăinarea ilegală a drogurilor sau analogilor acestora.

Conform lit.a)-e) alin.(3) art.217¹ CP RM, prima variantă agravată de infracțiune presupune săvârșirea celor două infracțiuni consemnate mai sus:

- de o persoană care anterior a săvârșit aceleași acțiuni (lit.a));
- de două sau mai multe persoane (lit.b));
- de o persoană care a împlinit vârsta de 18 ani cu atragerea minorilor (lit.b¹));

– cu utilizarea drogurilor sau a analogilor acestora, a căror circulație în scopuri medicale este interzisă (lit.c));

– cu folosirea situației de serviciu (lit.d));

– pe teritoriul instituțiilor de învățământ, instituțiilor de reabilitare socială, penitenciarelor, unităților militare, în locurile de agrement, în locurile de desfășurare a acțiunilor de educație, instruire a minorilor sau tineretului, a altor acțiuni culturale sau sportive ori în imediata apropiere a acestora (lit.e)).

În corespundere cu lit.f) alin.(2) art.217¹ CP RM, cea de-a treia variantă-tip de infracțiune presupune fie săvârșirea – în proporții mari și în scop de înstrăinare – a semănatului ori cultivării de plante ce conțin droguri, a prelucrării ori utilizării unor astfel de plante fără autorizație sau a semănatului ori cultivării de plante pentru fabricarea produselor etnobotanice, ori a producerii, preparării, experimentării, extragerii, prelucrării, transformării, procurării, păstrării, expedierii, transportării, distribuiri sau altor operațiuni ilegale cu droguri sau cu analogi ai acestora, fie în săvârșirea – în proporții mari – a înstrăinării ilegale a drogurilor sau analogilor acestora.

În conformitate cu lit.b) alin.(4) art.217¹ CP RM, cea de-a doua variantă agravată de infracțiune, atașabilă infracțiunilor prevăzute mai sus, presupune comiterea acestor infracțiuni de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora.

În fine, potrivit lit.d) alin.(4) art.217¹ CP RM, cea de-a patra variantă-tip de infracțiune presupune fie săvârșirea – în proporții deosebit de mari și în scop de înstrăinare – a semănatului ori cultivării de plante ce conțin droguri, a prelucrării ori utilizării unor astfel de plante fără autorizație sau a semănatului ori cultivării de plante pentru fabricarea produselor etnobotanice, ori a producerii, preparării, experimentării, extragerii, prelucrării, transformării, procurării, păstrării, expedierii, transportării, distribuiri sau altor operațiuni ilegale cu droguri sau cu analogi ai acestora, fie în săvârșirea – în proporții deosebit de mari – a înstrăinării ilegale a drogurilor sau analogilor acestora.

Înainte de toate, vor fi analizate infracțiunile specificate la *alin.(1) art.217* și la *alin.(1) art.217¹ CP RM*.

Astfel, obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.217 CP RM îl formează relațiile sociale cu privire la neadmiterea circulației ilegale de plante care conțin droguri sau etnobotanice, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare. La rândul său, obiectul juridic special al infracțiunii specificate la alin.(1) art.217¹ CP RM îl constituie relațiile sociale cu privire la neadmiterea circulației ilegale de plante care conțin droguri, săvârșite în proporții mici și în scop de înstrăinare.

Obiectul material al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.217 CP RM îl reprezintă plantele care conțin droguri sau etnobotanice, fiind caracterizate prin proporții mari¹. Obiectul material al infracțiunii specificate la alin.(1) art.217¹ CP RM îl reprezintă plantele care conțin droguri, fiind caracterizate prin proporții mici².

Numai în ipoteza semănatului ilegal (alin.(1) art.217 CP RM) / semănatului fără autorizație (alin.(1) art.217¹ CP RM) obiectul material al infracțiunii îl reprezintă semințele de plante care conțin droguri sau etnobotanice, fiind caracterizate prin proporții mari³ (alin.(1) art.217 CP RM) / semințele de plante care conțin droguri, fiind caracterizate prin proporții mici⁴ (alin.(1) art.217¹ CP RM).

Așadar, în primul rând, pentru existența obiectului material este necesar ca plantele care-l reprezintă să conțină droguri sau etnobotanice (alin.(1) art.217 CP RM) / droguri (alin.(1) art.217¹ CP RM).

În Compartimentul III al listei din Hotărârea Guvernului privind aprobarea Listei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.79 din 23.01.2006 [2] (în continuare – Hotărârea Guvernului nr.79/2006), sunt enumerate nu plante care conțin droguri sau etnobotanice, dar plante care conțin substanțe stupefiante sau psihotrope. Luând în considerare definiția noțiunii „droguri” din alin.(1) art.134¹ CP RM, plante care conțin droguri sau etnobotanice sunt, probabil, plantele care conțin substanțe stupefiante sau psihotrope.

¹ Plantele care conțin droguri sau etnobotanice, fiind caracterizate prin proporții deosebit de mari, reprezintă obiectul material al infracțiunii prevăzute la lit.b) alin.(4) art.217 CP RM.

² Precizăm: plantele care conțin droguri, fiind caracterizate prin proporții mari, reprezintă obiectul material al infracțiunii specificate la lit.f) alin.(3) art.217¹ CP RM; plantele care conțin droguri, fiind caracterizate prin proporții deosebit de mari, reprezintă obiectul material al infracțiunii prevăzute la lit.d) alin.(4) art.217¹ CP RM.

³ În aceeași ipoteză, astfel de semințe, fiind caracterizate prin proporții deosebit de mari, reprezintă obiectul material al infracțiunii prevăzute la lit.b) alin.(4) art.217 CP RM.

⁴ În aceeași ipoteză, astfel de semințe, fiind caracterizate prin proporții mari, reprezintă obiectul material al infracțiunii specificate la lit.f) alin.(3) art.217¹ CP RM. În aceeași ipoteză, semințele de plante care conțin droguri, fiind caracterizate prin proporții deosebit de mari, reprezintă obiectul material al infracțiunii prevăzute la lit.d) alin.(4) art.217¹ CP RM.

Spunem „probabil”, întrucât această afirmație este lipsită de certitudine. Are dreptate I.Hadîrcă când susține: „Plantele, care conțin droguri, etnobotanice [...], nu pot fi identificate în vreun act normativ aplicat în Republica Moldova” [3]. Tocmai absența în legea penală și în alte legi a definițiilor noțiunilor „plante care conțin droguri sau etnobotanice” și „plante care conțin droguri” face ca normele penale care conțin astfel de noțiuni să fie imprevizibile. Sub acest aspect, în cauza *Rotaru contra României*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a recunoscut că o lege este previzibilă numai când este redactată cu suficientă precizie, de natură să permită oricărei persoane să-și corecteze conduita [4]. Insistând asupra previzibilității legii în cauza *Sunday Times contra Regatului Unit*, precum și în cauza *Cantoni contra Franței*, Curtea a decis că „cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o manieră rezonabilă, consecințele care pot apărea „dintr-un act determinat” ori care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă” [5, 6].

După această paranteză, consemnăm că în Hotărârea Guvernului nr.79/2006 lista de plante care conțin substanțe stupefiante sau psihotrope este prezentată în mod exhaustiv și nu poate include decât următoarele plante: planta de coca; kat; planta de mac; planta de cânepă; *Argyrea nervosa*; *Nymphaea caerulea*; *Salvia divinorum*; *Turbina corymbosa*; *Tabernanthe iboga*.

Precizăm că entitatea poate avea calitatea de plantă care conține substanțe stupefiante sau psihotrope atât timp cât se atestă vegetarea, creșterea, dezvoltarea acestei plante. Din momentul în care acest proces este întrerupt prin recoltare, entitatea obține o altă calitate – cea de substanță stupefiantă sau psihotropă (de exemplu, marijuana verde, coca frunze (foi de coca), paiul de mac verde etc.). Din acest moment devine inaplicabil alin.(1) art.217 CP RM și devine aplicabil alin.(2) art.217 CP RM.

Plantele care conțin precursori (de exemplu, planta de efedră) nu pot să reprezinte obiectul material al infracțiunilor prevăzute la alin.(1) art.217 sau la alin.(1) art.217¹ CP RM. Cultivarea ilegală a plantelor ce conțin precursori atrage răspunderea conform art.87 din Codul contravențional.

În al doilea rând, este obligatoriu ca plantele, care reprezintă obiectul material al infracțiunii specificate la alin.(1) art.217 CP RM, să se caracterizeze prin proporții mari, iar plantele, care reprezintă obiectul material al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.217¹ CP RM, să se caracterizeze prin proporții mici. În acord cu alin.(8) art.134¹ CP RM, proporțiile mari ale plantelor care conțin droguri sau etnobotanice (alin.(1) art.217 CP RM) / proporțiile mici ale plantelor care conțin droguri (alin.(1) art.217¹ CP RM) sunt stabilite de Guvern. Pe această cale, se face trimitere la Hotărârea Guvernului nr.79/2006.

Din dispozițiile acestui act normativ aflăm că noțiunile „proporții mari” și „proporții mici” se folosesc la caracterizarea parametrilor numerici ai obiectului material în cazul faptelor incriminate la alin.(1) art.217 și, respectiv, la alin.(1) art.217¹ CP RM. De exemplu, în cazul plantei de mac, proporțiile mari se cifrează la 151-500 plante; proporțiile mici se cifrează la 1-150 plante.

Într-un mod similar se stabilesc proporțiile mari / proporțiile mici în ipoteza semințelor de plante care conțin droguri sau etnobotanice / semințelor de plante care conțin droguri.

Calificarea nu se face în baza alin.(1) art.217 CP RM, dacă obiectul material îl reprezintă plantele care conțin droguri sau etnobotanice, fiind caracterizate prin proporții mici. Astfel, cultivarea ilegală a plantelor care conțin droguri, în cantități mici și fără scop de înstrăinare, atrage răspunderea conform art.87 din Codul contravențional. Nu se aplică nici măcar răspundere contravențională în cazul semănatului, prelucrării sau utilizării ilegale a plantelor care conțin droguri, săvârșite în proporții mici și fără scop de înstrăinare.

Latura obiectivă a infracțiunilor specificate la alin.(1) art.217 și la alin.(1) art.217¹ CP RM constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiune.

În cazul infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.217 CP RM, această acțiune se înfățișează în oricare din următoarele modalități normative: 1) semănatul ilegal; 2) cultivarea ilegală; 3) prelucrarea ilegală; 4) utilizarea ilegală. În ipoteza infracțiunii specificate la alin. (1) art.217¹ CP RM, acțiunea prejudiciabilă se prezintă sub oricare din următoarele modalități normative: 1) semănatul fără autorizație; 2) cultivarea fără autorizație; 3) prelucrarea fără autorizație; 4) utilizarea fără autorizație; 5) semănatul de plante, ce conțin droguri, pentru fabricarea produselor etnobotanice; 6) cultivarea de plante, ce conțin droguri, pentru fabricarea produselor etnobotanice.

Din textul alin.(1) art.217 CP RM reiese că cerința esențială pentru întregirea laturii obiective a infracțiunii corespunzătoare o constituie ilegalitatea ce caracterizează acțiunea prejudiciabilă. Aceasta înseamnă că semănatul, cultivarea, prelucrarea sau utilizarea de plante ce conțin droguri sau etnobotanice se efectuează

contrar prevederilor actelor normative care reglementează regimul circulației acestor plante (de exemplu, ale: Legii cu privire la circulația substanțelor stupefiante, psihotrope și a precursorilor, nr.382 din 06.05.1999 [7] (în continuare – Legea nr.382/1999); Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la reglementarea activităților de cultivare a plantelor care conțin substanțe stupefiante sau psihotrope, nr.1382 din 08.12.2006 [8] (în continuare – Hotărârea Guvernului nr.1382/2006) etc.).

În același timp, din dispoziția de la alin.(1) art.217¹ CP RM reiese că, în prezența primelor patru modalități normative ale acțiunii prejudiciabile, cerința esențială pentru întregirea laturii obiective a infracțiunii corespunzătoare o constituie lipsa autorizației. Aceasta înseamnă că semănatul, cultivarea, prelucrarea sau utilizarea de plante ce conțin droguri se efectuează în lipsa autorizației, eliberate de Comitetul Permanent de Control asupra Drogurilor (CPCD) în condițiile prevăzute de: Legea nr.382/1999; Hotărârea Guvernului nr.1382/2006 etc. În prezența ultimelor două modalități normative ale acțiunii prejudiciabile prevăzute la alin.(1) art.217¹ CP RM, scopul de fabricare a produselor etnobotanice este cel care conferă ilegalitate acțiunii în cauză.

Infracțiunile specificate la alin.(1) art.217 și la alin.(1) art.217¹ CP RM sunt infracțiuni formale. Infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.217 CP RM se consideră consumată din momentul realizării semănatului, cultivării, prelucrării sau utilizării ilegale a plantelor care conțin droguri sau etnobotanice, săvârșite în proporții mari. La rândul său, infracțiunea specificată la alin.(1) art.217¹ CP RM se consideră consumată din momentul realizării fie a semănatului, cultivării, prelucrării sau utilizării fără autorizație a plantelor care conțin droguri, săvârșite în proporții mici, fie a semănatului ori cultivării de plante care conțin droguri pentru fabricarea produselor etnobotanice, săvârșite în proporții mici.

Latura subiectivă a infracțiunilor prevăzute la alin.(1) art.217 și la alin.(1) art.217¹ CP RM se caracterizează prin intenție directă.

În cazul infracțiunii specificate la alin.(1) art.217 CP RM, motivele se pot exprima în: năzuința făptuitorului de a-și asigura propriul consum de substanțe narcotice sau psihotrope; năzuința făptuitorului de a-și afirma potențialul științific etc. În ipoteza infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.217¹ CP RM, motivul se exprimă, în principal, în interesul material.

Este necesar ca infracțiunea specificată la alin.(1) art.217 CP RM să fie săvârșită în lipsa scopului de înstrăinare a plantelor care conțin droguri sau etnobotanice. Despre lipsa acestui scop pot mărturisi, în prezența unor temeiuri suficiente: 1) numărul relativ mic de plante care conțin droguri sau etnobotanice; 2) lipsa unei înțelegeri cu cei care pot să procure astfel de plante; 3) circumstanța că făptuitorul suferă de narcomanie etc. Pentru stabilirea lipsei scopului de înstrăinare este necesară identificarea tuturor acestor circumstanțe în ansamblu, și nu doar a uneia dintre ele.

În prezența scopului de înstrăinare, cele comise se califică potrivit alin.(1) art.217¹ CP RM.

În alt context, pentru aplicarea răspunderii în baza alin.(1) art.217 CP RM nu este necesar ca făptuitorul să urmărească exclusiv scopul fabricării de droguri sau etnobotanice. Scopul urmărit poate fi oricare altul (de exemplu: scopul cercetării științifice; scopul producerii de semințe sau fibre etc.)¹.

Această afirmație este valabilă și pentru infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.217¹ CP RM, atunci când aceasta se înfățișează în primele patru modalități normative. În contrast, în prezența ultimelor două modalități normative ale acestei infracțiuni, scopul de fabricare a produselor etnobotanice constituie scopul special al infracțiunii.

Subiectul infracțiunilor specificate la alin.(1) art.217 și la alin.(1) art.217¹ CP RM este: 1) persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică (cu excepția autorității publice).

Ca excepție, în ipoteza modalităților agravate prevăzute la lit.b¹) alin.(3) art.217 și la lit.b¹) alin.(3) art.217¹ CP RM vârsta minimă a răspunderii penale este de 18 ani.

În cazul modalităților agravate consemnate la lit.a), b), c)-e) alin.(3) și la lit.b) alin.(4) art.217¹ CP RM, vârsta minimă a răspunderii penale este de 14 ani.

În ipoteza modalităților agravate specificate la lit.d) alin.(3) art.217 și la lit.d) alin.(3) art.217¹ CP RM, subiect poate fi numai o persoană cu funcție de răspundere sau o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală.

¹ Implicit, o asemenea concluzie se desprinde din nota nr.1 la Hotărârea Guvernului nr.79/2006: „Cultivarea plantelor specificate este periculoasă nu numai din punct de vedere că sunt folosite ca materie primă pentru extragerea substanțelor narcotice, dar și ca acțiune ilegală”.

Potrivit alin.(5) art.217 CP RM, persoana care a săvârșit una dintre infracțiunile prevăzute la art.217 sau 217¹ CP RM este liberată de răspundere penală, dacă a contribuit activ la: 1) descoperirea sau contracararea infracțiunii ce ține de circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau analoagelor lor, după caz, prin: a) autodenunțare; b) predare benevolă a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor; c) indicarea sursei de procurare a acestor substanțe; 2) divulgarea persoanelor care au contribuit la săvârșirea infracțiunii; 3) indicarea mijloacelor bănești, a bunurilor sau a veniturilor rezultate din infracțiune.

De menționat că cele trei acțiuni socialmente utile ale persoanei care s-a decis să contribuie la descoperirea sau contracararea infracțiunii și în baza cărora ea poate fi liberată de răspundere penală au un caracter alternativ. Atestarea oricăreia dintre aceste acțiuni este suficientă pentru a face operantă prevederea de la alin.(5) art.217 CP RM. Nu este obligatoriu ca toate aceste trei acțiuni să fie întrunite. O asemenea concluzie o desprindem din interpretarea favorabilă făptuitorului (conformă cu alin.(2) art.3 CP RM) a dispoziției de la alin.(5) art.217 CP RM.

În cele ce urmează, vom efectua analiza infracțiunilor specificate la *alin.(2) art.217* și la *alin.(2) art.217¹ CP RM*.

Astfel, în cazul infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.217 CP RM, obiectul juridic special îl constituie relațiile sociale cu privire la neadmiterea circulației ilegale de droguri, etnobotanice sau analogi ai acestora, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare. În ipoteza infracțiunii specificate la alin.(2) art.217¹ CP RM, obiectul juridic special îl formează relațiile sociale cu privire la neadmiterea circulației ilegale de droguri sau analogi ai acestora, săvârșite în proporții mici și în scop de înstrăinare.

Obiectul material al infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.217 CP RM îl reprezintă drogurile, etnobotanicele sau analogii acestora, fiind caracterizate prin proporții mari¹. La rândul său, obiectul material al infracțiunii specificate la alin.(2) art.217¹ CP RM îl reprezintă drogurile sau analogii acestora, fiind caracterizate prin proporții mici².

După cum se poate vedea, în *primul rând*, una dintre cerințele necesare pentru existența obiectului material este ca acesta să fie reprezentat de droguri, etnobotanice sau analogi ai acestora (alin.(2) art.217 CP RM) / droguri sau analogi ai acestora (alin.(2) art.217¹ CP RM).

Definițiile noțiunilor ce caracterizează obiectul material al infracțiunilor analizate sunt formulate în art.134¹ CP RM: „Prin droguri se înțeleg plantele sau substanțele stupefiante ori psihotrope, sau amestecurile ce conțin asemenea plante ori substanțe, stabilite de Guvern” (alin.(1)); „Prin stupefiante se înțeleg substanțele înscrise în anexele la Convenția unică a Națiunilor Unite asupra substanțelor stupefiante din 1961, modificată prin Protocolul din 1972, și prevăzute în actele normative ale Guvernului” (alin.(2)); „Prin substanțe psihotrope se înțeleg substanțele înscrise în anexele la Convenția asupra substanțelor psihotrope din 1971 și prevăzute în actele normative ale Guvernului” (alin.(3)); „Prin produse etnobotanice (etnobotanice) se înțeleg amestecurile de prafuri și/sau plante sau amestecurile de ierburi și diverse părți de plante stropite cu substanțe chimice, care produc schimbări ce induc efecte fiziologice și/sau mentale, halucinogene și/sau acțiuni psihoactive” (alin.(5)); „Prin analog al substanței stupefiante sau psihotrope se înțelege orice substanță sau asociere de substanțe de origine naturală ori sintetică, în orice stare fizică, sau orice produs, plantă, ciupercă, ori părți ale acestora, care are capacitatea de a produce efecte psihoactive și care, indiferent de conținutul său, denumirea sa, modul său de administrare, de prezentare sau de publicitatea care i se face, este ori poate fi folosită în locul unei substanțe sau al unui preparat stupefiant, psihotrop ori cu efect psihotrop sau în locul unei plante ori substanțe aflate sub control național și/sau internațional” (alin.(6)).

Definițiile sus-menționate ale noțiunilor „droguri”, „etnobotanice” și „analogi” se caracterizează prin imprevizibilitate. Aspectul în cauză a constituit obiectul unui studiu aparte [9].

Cu această ocazie, precizăm: în definiția noțiunii „droguri” din alin.(1) art.134¹ CP RM doar sintagma „substanțele stupefiante ori psihotrope [...] stabilite de Guvern” nu ridică semne de întrebare. Din alin.(2) și (3) art.134¹ CP RM aflăm că substanțele stupefiante ori psihotrope sunt prevăzute în actele normative ale Guvernului. Din această perspectivă, în Hotărârea Guvernului nr.79/2006, în Compartimentul I al acesteia „Substanțe stupefiante”, lista de substanțe stupefiante este prezentată în mod exhaustiv și nu poate include alte substanțe decât cele pe care le enumeră (de exemplu: cannabis; cocaină; heroină; LSD; metadon; morfină etc.).

¹ Drogurile, etnobotanicele sau analogii acestora, caracterizate prin proporții deosebit de mari, constituie obiectul material al infracțiunii prevăzute la lit.b) alin.(4) art.217 CP RM.

² Drogurile sau analogii acestora, caracterizate prin proporții mari, constituie obiectul material al infracțiunii specificate la lit.f) alin.(3) art.217¹ CP RM. Drogurile sau analogii acestora, fiind caracterizate prin proporții deosebit de mari, reprezintă obiectul material în cazul infracțiunii prevăzute la lit.d) alin.(4) art.217¹ CP RM.

În Compartimentul II „Substanțe psihotrope” din același act normativ lista de substanțe psihotrope este prezentată în mod exhaustiv și nu poate include alte substanțe decât cele pe care le enumeră (de exemplu: amfetamin; barbital; clofelin; diazepam; ketamină; nitrazepam etc.).

Cât privește noțiunile „etnobotanice” și „analogi”, lipsa unor reglementări legale precise, care să determine cu exactitate conținutul acestora, deschide posibilitatea unor abuzuri în activitatea de aplicare a răspunderii pentru faptele incriminate la art.217 și 217¹ CP RM. Definiția dată în alin.(5) și (6) art.134¹ CP RM noțiunilor „etnobotanice” și „analogi” nu este clară, previzibilă și lipsită de echivoc. Destinarii legii penale nu pot avea o reprezentare clară asupra art.217 și 217¹ CP RM (în partea ce se referă la etnobotanice și analogi), astfel încât să-și adapteze conduita și să prevadă consecințele ce decurg din nerespectarea acestor norme. Maniera ambiguă de redactare, ca și utilizarea unor sintagme neclare, sunt neconforme cu dispoziția de la alin.(2) art.23 al Constituției: „Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

Nu există o listă normativă a etnobotanicelor și analogilor. Lipsind o asemenea listă, nu este cu puțință nici stabilirea proporțiilor acestora. Astfel, nu există nicio claritate în privința statutului etnobotanicelor și al analogilor. Aceasta pentru că, de fapt, ele nu sunt supuse niciunui regim juridic. În afară de prevederile cu caracter declarativ și ambiguu din alin.(5) și (6) art.134¹ CP RM, nu există nicio reglementare ce ar statua criteriile după care un produs poate fi recunoscut drept etnobotanic sau analog.

Pe cale de consecință, considerăm noțiunile „etnobotanice” și „analogi” inaplicabile în practică. Prin utilizarea în legea penală a Republicii Moldova a acestor noțiuni se încalcă principiul legalității și al echității, ele fiind deci dăunătoare. De aceea, noțiunile în cauză trebuie să fie excluse din textul Codului penal, fie readuse în aria legalității.

În *al doilea rând*, o altă cerință pentru existența obiectului material al infracțiunii este ca drogurile, etnobotanicele sau analogii acestora să se caracterizeze prin proporții mari (alin.(2) art.217 CP RM) / drogurile sau analogii acestora să se caracterizeze prin proporții mici (alin.(2) art.217¹ CP RM).

În alin.(7) art.134¹ CP RM se stabilește: „Listele de substanțe stupefiante, psihotrope [...] se aprobă, se modifică și se completează de către Guvern”. În acest mod, se face trimitere la Hotărârea Guvernului nr.79/2006. Totodată, în alin.(8) al aceluiași articol se prevede: „În cazul [...] acțiunilor ilegale cu droguri, [...] etnobotanice sau analogi ai acestora, proporțiile acestora – mici, mari sau deosebit de mari – se determină conform cantităților mici, mari sau deosebit de mari stabilite de Guvern”. În realitate, Guvernul nu stabilește cantitățile mici, mari sau deosebit de mari ale drogurilor (altor decât plantele sau substanțele stupefiante ori psihotrope), etnobotanicelor sau analogilor acestora. Așadar, în contextul infracțiunilor prevăzute la alin.(2) art.217 și la alin.(2) art.217¹ CP RM stabilirea proporțiilor este posibilă doar în cazul substanțelor stupefiante ori psihotrope.

Din Hotărârea Guvernului nr.79/2006 aflăm că noțiunile „proporții mari” și „proporții mici” se folosesc la caracterizarea parametrilor cantitativi ai obiectului material în cazul infracțiunii specificate la alin.(2) art.217 și, respectiv, la alin.(2) art.217¹ CP RM. De exemplu, în cazul heroinei: proporțiile mari se referă la o cantitate de 0,01 - 2,5 g; proporțiile mici vizează o cantitate de până la 0,01 g.

Calificarea faptei nu se face conform alin.(2) art.217 CP RM, dacă obiectul material îl reprezintă drogurile, etnobotanicele sau analogii acestora caracterizate prin proporții mici. Astfel, procurarea ori păstrarea ilegală, fără scop de înstrăinare, a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în cantități mici atrage răspunderea conform art.85 din Codul contravențional. În cazul producerii, preparării, experimentării, extragerii, prelucrării, transformării, expedierii sau transportării ilegale a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, săvârșite în cantități mici și fără scop de înstrăinare, nu se aplică nici măcar răspundere contravențională.

În altă privință, obiectul material îl pot reprezenta drogurile, etnobotanicele sau analogii acestora, a căror circulație în scopuri medicale este interzisă, caracterizate prin proporții mari (lit.c) alin.(3) art.217 CP RM) / drogurile sau analogii acestora, a căror circulație în scopuri medicale este interzisă, caracterizate prin proporții mici (lit.c) alin.(3) art.217¹ CP RM).

Astfel, în funcție de posibilitatea de utilizare a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scopuri medicale, acestea se clasifică în: 1) droguri, etnobotanice sau analogi ai acestora inutilizabile în scopuri medicale; 2) droguri, etnobotanice sau analogi ai acestora utilizabile în scopuri medicale.

Precizăm că există liste normative doar de substanțe stupefiante ori psihotrope utilizabile sau nu în scopuri medicale. Astfel, substanțele stupefiante ori psihotrope inutilizabile în scopuri medicale sunt nominalizate în Tabelul I din Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea tabelelor și listelor substanțelor stupefiante, psiho-

trope și precursorilor acestora, supuse controlului, nr.1088 din 05.10.2004 [10]. La rândul lor, substanțele stupefiante ori psihotrope utilizabile în scopuri medicale sunt menționate în Tabelele II și III din același act normativ.

Latura obiectivă a infracțiunilor specificate la alin.(2) art.217 și la alin.(2) art.217¹ CP RM constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiune.

În cazul infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.217 CP RM, această acțiune se desfășurează în oricare din următoarele modalități normative: 1) producerea ilegală; 2) prepararea ilegală; 3) experimentarea ilegală; 4) extragerea ilegală; 5) prelucrarea ilegală; 6) transformarea ilegală; 7) procurarea ilegală; 8) păstrarea ilegală; 9) expedierea ilegală; 10) transportarea ilegală. La rândul său, acțiunea prejudiciabilă specificată la alin.(2) art.217¹ CP RM cunoaște următoarele modalități normative cu caracter alternativ: 1) producerea ilegală; 2) prepararea ilegală; 3) experimentarea ilegală; 4) extragerea ilegală; 5) prelucrarea ilegală; 6) transformarea ilegală; 7) procurarea ilegală; 8) păstrarea ilegală; 9) expedierea ilegală; 10) transportarea ilegală; 11) distribuirea ilegală; 12) înstrăinarea ilegală; 13) alte operațiuni ilegale.

Drept cerință esențială pentru întregirea laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la alin.(2) art.217 și la alin.(2) art.217¹ CP RM apare ilegalitatea acțiunii prejudiciabile. Se are în vedere că producerea, prepararea, experimentarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, procurarea, păstrarea, expedierea, transportarea, distribuirea, înstrăinarea sau alte operațiuni ilegale cu droguri, etnobotanice sau analogi ai acestora se realizează în lipsa autorizației eliberate de CPCD / licenței eliberate de autoritatea de licențiere, deci contrar prevederilor Legii nr.382/1999 (în special, contrar prevederilor art.11-38 din această lege). De asemenea, ilegalitatea acțiunii prejudiciabile poate presupune încălcarea prevederilor altor acte normative (de exemplu, a Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Cerințelor tehnice față de încăperile și obiectivele în care se păstrează substanțe stupefiante, psihotrope și/sau precursori, nr.128 din 06.02.2006 [11]).

Infracțiunile specificate la alin.(2) art.217 și la alin.(2) art.217¹ CP RM sunt infracțiuni formale. Infracțiunea prevăzută la alin.(2) art.217 CP RM se consideră consumată din momentul realizării producerii, preparării, experimentării, extragerii, prelucrării, transformării, procurării, păstrării, expedierii sau transportării drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, săvârșite în proporții mari. La rândul său, infracțiunea specificată la alin.(2) art.217¹ CP RM se consideră consumată din momentul realizării producerii, preparării, experimentării, extragerii, prelucrării, transformării, procurării, păstrării, expedierii, transportării, distribuirii, înstrăinării sau altor operațiuni ilegale cu droguri sau cu analogi ai acestora, săvârșite în proporții mici.

Latura subiectivă a infracțiunilor prevăzute la alin.(2) art.217 și la alin.(2) art.217¹ CP RM se caracterizează prin intenție directă.

În cazul infracțiunii specificate la alin.(2) art.217 CP RM, motivele se pot exprima în: năzuința făptuitorului de a-și asigura propriul consum de substanțe narcotice sau psihotrope; năzuința făptuitorului de a-și afirma potențialul științific etc. În ipoteza infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.217¹ CP RM, motivul se exprimă, în principal, în interesul material.

Se cere ca infracțiunea specificată la alin.(2) art.217 CP RM să fie comisă în lipsa scopului de înstrăinare a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora. Despre lipsa scopului de înstrăinare pot mărturisi, în prezența unor temeieri suficiente: 1) cantitatea relativ redusă de droguri, etnobotanice sau analogi ai acestora; 2) lipsa unei înțelegeri cu cei care pot să procure astfel de entități; 3) circumstanța că făptuitorul suferă de narcomanie etc. În vederea stabilirii lipsei scopului de înstrăinare, este necesară identificarea tuturor acestor circumstanțe în ansamblu, și nu doar a uneia dintre ele.

În prezența scopului de înstrăinare, cele comise se califică potrivit alin.(2) art.217¹ CP RM.

Subiect al infracțiunilor prevăzute la alin.(2) art.217 și la alin.(2) art.217¹ CP RM este: 1) persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică (cu excepția autorității publice).

Ca excepție, în ipoteza modalităților agravate specificate la lit.b¹) alin.(3) art.217 și la lit.b¹) alin.(3) art.217¹ CP RM, vârsta minimă a răspunderii penale este de 18 ani.

În cazul modalităților agravate consemnate la lit.a), b), c)-e) alin.(3) art.217 și la lit.b) alin.(4) art.217¹ CP RM, vârsta minimă a răspunderii penale este de 14 ani.

În ipoteza modalităților agravate prevăzute la lit.d) alin.(3) art.217 și la lit.d) alin.(3) art.217¹ CP RM, subiect poate fi numai o persoană cu funcție de răspundere sau o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală.

În raport cu subiectul infracțiunilor specificate la alin.(2) art.217 și la alin.(2) art.217¹ CP RM, operează temeiul de liberare de răspundere penală stabilit la alin.(5) art.217 CP RM. La condițiile de aplicare a acestei prevederi ne-am referit mai sus, cu ocazia analizei infracțiunilor prevăzute la alin.(1) art.217 și la alin.(1) art.217¹ CP RM. De aceea, facem trimitere la explicațiile corespunzătoare.

În continuare, examinării vor fi supuse circumstanțele agravante consemnate la *alin.(3) art.217* și la *alin.(3) art.217¹ CP RM*.

Astfel, potrivit *lit.a) alin.(3) art.217¹ CP RM*, răspunderea se agravează dacă infracțiunile specificate la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM sunt săvârșite de o persoană care anterior a săvârșit aceleași infracțiuni.

Circumstanța agravantă analizată presupune prezența următoarelor condiții: 1) infracțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM sunt săvârșite de o persoană care a comis anterior una dintre infracțiunile specificate la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM; 2) făptuitorul nu a fost condamnat anterior pentru niciuna dintre infracțiunile care se repetă; 3) nu a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală stabilit la art.60 CP RM.

Circumstanța agravantă consemnată la *lit.a) alin.(3) art.217¹ CP RM* este funcțională numai în cazul în care se succed două sau mai multe infracțiuni, care sunt prevăzute la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM. Din contra, nu se aplică răspunderea în baza *lit.a) alin.(3) art.217¹ CP RM* în următoarele cazuri: 1) toate infracțiunile, care se succed, sunt specificate doar de alin.(3) sau (4) art.217¹ CP RM; 2) infracțiunile, care se succed, sunt prevăzute de alin.(1) și (3), (1) și (4), (2) și (3) ori (2) și (4) art.217¹ CP RM. De asemenea, nu este aplicabilă prevederea de la *lit.a) alin.(3) art.217¹ CP RM* în situația în care după infracțiunea consumată specificată la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM este săvârșită: 1) infracțiunea, prevăzută la una dintre aceste norme, care a fost întreruptă la o altă etapă a activității infracționale (de exemplu, după infracțiunea consumată a fost comisă tentativa de infracțiune, sau invers); 2) infracțiunea, specificată la una dintre aceste norme, în care făptuitorul a avut un alt rol juridic (de exemplu, în primul caz a fost autor, iar în cel de-al doilea – organizator, instigator sau complice, sau invers).

În situațiile consemnate mai sus, când circumstanța agravantă în cauză nu este funcțională, așa cum reiese din alin.(1) art.33 CP RM, se aplică regulile concursului de infracțiuni. Nu se admite calificarea concomitentă conform regulilor concursului de infracțiuni și conform regulilor repetării infracțiunii.

În altă ordine de idei, conform *lit.b) alin.(3) art.217* și *lit.b) alin.(3) art.217¹ CP RM*, răspunderea se agravează dacă infracțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2) art.217 ori la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM sunt săvârșite de două sau mai multe persoane.

Circumstanța agravantă examinată presupune oricare din următoarele trei ipoteze: 1) săvârșirea infracțiunilor specificate la alin.(1) sau (2) art.217 ori la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM de doi sau mai mulți coautori; 2) săvârșirea acestor infracțiuni de către o persoană, care întrunește semnele subiectului infracțiunii, în comun cu una sau mai multe persoane, care nu întrunesc aceste semne (de exemplu, nu au atins vârsta răspunderii penale, sunt iresponsabile etc.); 3) săvârșirea infracțiunilor prevăzute la alin.(1) sau (2) art.217 ori la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM de către o persoană, care întrunește semnele subiectului infracțiunii, prin intermediul unei persoane, care nu întrunește aceste semne (de exemplu, nu a atins vârsta răspunderii penale, este iresponsabilă etc.).

Lipsa sau prezența înțelegerii prealabile dintre făptuitori nu poate influența calificarea celor săvârșite potrivit *lit.b) alin.(3) art.217* sau *lit.b) alin.(3) art.217¹ CP RM*, însă poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei.

În sensul consemnat la *lit.b) alin.(3) art.217* și la *lit.b) alin.(3) art.217¹ CP RM*, noțiunea „de două sau mai multe persoane” presupune pluralitatea de făptuitori. Acești făptuitori trebuie să aibă calitatea de autori mijlociți (mediați) sau de autori nemijlociți (imediati) ai infracțiunii. Un singur autor al infracțiunii, alături de o persoană care numai contribuie la săvârșirea infracțiunii în calitate de organizator, instigator sau complice, nu este suficient pentru a opera circumstanța agravantă prevăzută la *lit.b) alin.(3) art.217* și la *lit.b) alin.(3) art.217¹ CP RM*.

În alt registru, potrivit *lit.b¹) alin.(3) art.217* și *lit.b¹) alin.(3) art.217¹ CP RM*, răspunderea se agravează dacă infracțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2) art.217 ori la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM sunt săvârșite de o persoană care a împlinit vârsta de 18 ani cu atragerea minorilor.

În această situație, minorul apare ca persoană care ia parte la săvârșirea infracțiunii (dar nu neapărat ca participant). Ipoteza „cu atragerea minorilor” este un caz special în raport cu ipoteza „de două sau mai multe persoane”.

Este oare necesară în acest caz calificarea suplimentară conform art.208 CP RM? Considerăm că nu. Or, art.208 CP RM apare ca normă generală în raport cu lit.b¹) alin.(3) art.217 CP RM (care apare ca normă specială). De aceea, în virtutea prevederilor de la art.116 CP RM, se va aplica numai norma specială.

La circumstanțele agravante specificate la *lit.c) alin.(3) art.217* și la *lit.c) alin.(3) art.217¹ CP RM* ne-am referit anterior, cu ocazia examinării obiectului material al infracțiunilor prevăzute la alin.(2) art.217 și la alin.(2) art.217¹ CP RM. De aceea, facem trimitere la explicațiile corespunzătoare.

În altă privință, potrivit *lit.d) alin.(3) art.217* și *lit.d) alin.(3) art.217¹ CP RM*, răspunderea se agravează dacă infracțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2) art.217 ori la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM sunt săvârșite cu folosirea situației de serviciu.

În această ipoteză, subiect al infracțiunii este după caz: 1) persoana cu funcție de răspundere; 2) persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală. Persoanele care nu au astfel de calități speciale, dar care au luat parte la comiterea infracțiunii împreună cu subiecții speciali indicați, trebuie să răspundă nu în calitate de coautori, dar în calitate de organizatori, instigatori sau complici la infracțiunile prevăzute la *lit.d) alin.(3) art.217* sau la *lit.d) alin.(3) art.217¹ CP RM*.

În sensul prevederilor de la *lit.d) alin.(3) art.217* și de la *lit.d) alin.(3) art.217¹ CP RM*, prin „folosirea situației de serviciu” se înțelege săvârșirea unor acțiuni sau inacțiuni care decurg din atribuțiile de serviciu ale făptuitorului și care sunt în limitele competenței lui de serviciu. Folosirea situației de serviciu se poate exprima în utilizarea, după caz, a: 1) uniforme de serviciu; 2) altor atribute de serviciu (ecuson, legitimație, automobil de serviciu etc.); 3) informației deținute în virtutea competenței de serviciu; 4) semnificației și autorității funcției ocupate; 5) subordonării pe scară ierarhică față de alte persoane etc. Totodată, sub incidența noțiunii „folosirea situației de serviciu” nu intră folosirea relațiilor de rudenie, de afinitate sau de amicitie, atunci când acestea nu au legătură cu funcția ocupată.

Aplicarea răspunderii în baza *lit.d) alin.(3) art.217* sau în baza *lit.d) alin.(3) art.217¹ CP RM* exclude calificarea suplimentară conform art.327 sau 335 CP RM ori conform art.312 din Codul contravențional.

În alt context, la *lit.e) alin.(3) art.217* și la *lit.e) alin.(3) art.217¹ CP RM* se stabilește răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2) art.217 ori la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM, săvârșite pe teritoriul instituțiilor de învățământ, instituțiilor de reabilitare socială, penitenciarelor, unităților militare, în locurile de agrement, în locurile de desfășurare a acțiunilor de educație, instruire a minorilor sau tineretului, a altor acțiuni culturale sau sportive ori în imediata apropiere a acestora.

Această circumstanță agravantă se referă la locul de săvârșire a infracțiunii. Este necesară întrunirea anumitor condiții care să confirme statutul pe care-l are un asemenea loc. De exemplu, în cazul instituțiilor de învățământ, este necesar ca acestea să facă parte din sistemul de învățământ în sensul alin.(1) art.15 din Codul educației, nr.152 din 17.07.2014 [12]. La rândul lor, de exemplu, instituțiile de reabilitare socială trebuie să aibă statutul respectiv, conform Legii privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope, nr.713 din 06.12.2001 [13]. Penitenciarele trebuie să aibă statutul respectiv, conform Legii cu privire la sistemul penitenciar, nr.1036 din 17.12.1996 [14]. Și asemenea exemple pot continua.

Apare ca susceptibilă de interpretări expresia „în imediata apropiere a acestora” din finalul dispozițiilor de la *lit.e) alin.(3) art.217* și de la *lit.e) alin.(3) art.217¹ CP RM*. În acest caz, este vorba despre teritoriul limitrof care este legat prin căi de acces cu instituțiile de învățământ, instituțiile de reabilitare socială etc., astfel încât făptuitorul să fi ieșit sau să fi intrat pe acest teritoriu anume în legătură cu săvârșirea infracțiunilor prevăzute la alin.(1) sau (2) art.217 ori la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM. În cazul în care persistă îndoiele privitoare la prezența circumstanței agravante consemnate la *lit.e) alin.(3) art.217* sau la *lit.e) alin.(3) art.217¹ CP RM* (în partea caracterizată prin expresia „în imediata apropiere a acestora”), în virtutea regulii fixate la alin.(2) art.3 CP RM, răspunderea nu se va agrava în baza *lit.e) alin.(3) art.217* sau *lit.e) alin.(3) art.217¹ CP RM*.

În altă ordine de idei, potrivit *lit.b) alin.(4) art.217¹ CP RM*, răspunderea se agravează dacă infracțiunile prevăzute la alin.(1), (2) sau (3) art.217¹ CP RM sunt săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora.

Conform art.43 CP RM, sunt forme de participație atât grupul criminal organizat, cât și organizația criminală. Diferențierea acestor două forme de participație poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei stabilite pentru infracțiunea specificată la *lit.b) alin.(4) art.217¹ CP RM*.

Infracțiunile prevăzute la alin.(1), (2) sau (3) art.217¹ CP RM se consideră săvârșite de un grup criminal organizat, dacă au fost comise nemijlocit și de către o singură persoană care a acționat la însărcinarea grupului criminal organizat. În astfel de cazuri, cele săvârșite de ea trebuie calificate potrivit lit.b) alin.(4) art.217¹ CP RM, dacă autorul infracțiunii face parte din grupul criminal organizat în al cărui interes a acționat. Infracțiunile specificate la alin.(1), (2) sau (3) art.217¹ CP RM se consideră săvârșite de o organizație criminală, dacă au fost comise de un membru al acesteia în interesul ei sau de o persoană care nu este membru al organizației respective, la însărcinarea acesteia.

În situația săvârșirii infracțiunilor prevăzute la alin.(1), (2) sau (3) art.217¹ CP RM în favoarea unui grup criminal organizat sau a unei organizații criminale, făptuitorul nu este neapărat un membru al grupului criminal organizat sau al organizației criminale.

În continuare, ne vom referi la infracțiunile specificate la *lit.b) alin.(4) art.217*, la *lit.f) alin.(3)* și *lit.d) alin.(4) art.217¹ CP RM*.

Deosebirea acestora de infracțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2) art.217 și la alin.(1) sau (2) art.217¹ CP RM constă, în principal, în caracteristicile numerice sau cantitative ale obiectului material al infracțiunii.

Astfel, obiectul material al infracțiunii specificate la *lit.b) alin.(4) art.217 CP RM* îl reprezintă, după caz: 1) plantele care conțin droguri sau etnobotanice, fiind caracterizate prin proporții deosebit de mari; 2) drogurile, etnobotanicele sau analogii acestora, fiind caracterizați prin proporții deosebit de mari. La rândul său, obiectul material al infracțiunii prevăzute la *lit.f) alin.(3) art.217¹ CP RM* îl constituie, după caz: 1) plantele care conțin droguri, fiind caracterizate prin proporții mari; 2) drogurile sau analogii acestora, fiind caracterizați prin proporții mari. În fine, obiectul material al infracțiunii specificate la *lit.d) alin.(4) art.217¹ CP RM* îl reprezintă, după caz: 1) plantele care conțin droguri, fiind caracterizate prin proporții deosebit de mari; 2) drogurile sau analogii acestora, fiind caracterizați prin proporții deosebit de mari.

Hotărârea Guvernului nr.79/2006 permite stabilirea proporțiilor deosebit de mari / proporțiilor mari doar în cazul substanțelor stupefiante ori psihotrope, precum și al plantelor care conțin astfel de substanțe. Din dispozițiile acestui act normativ aflăm că noțiunile „proporții deosebit de mari” / „proporții mari” se folosesc la caracterizarea parametrilor numerici în cazul plantelor care conțin substanțe stupefiante ori psihotrope. De exemplu, în cazul plantei de mac, proporțiile deosebit de mari se referă la un număr de cel puțin 501 plante. Din dispozițiile aceluiași act normativ aflăm că noțiunile „proporții deosebit de mari” / „proporții mari” se folosesc la caracterizarea parametrilor cantitativi ai obiectului material în cazul substanțelor stupefiante ori psihotrope. De exemplu, în cazul heroinei, proporțiile deosebit de mari se referă la o cantitate ce depășește 2,5 g.

Concluzii

Obiectul juridic special al infracțiunii îl formează relațiile sociale cu privire la: neadmiterea circulației ilegale de plante care conțin droguri sau etnobotanice, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare (alin.(1) art.217 CP RM); neadmiterea circulației ilegale de plante care conțin droguri, săvârșite în proporții mici și în scop de înstrăinare (alin.(1) art.217¹ CP RM); neadmiterea circulației ilegale de droguri, etnobotanice sau analogi ai acestora, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare (alin.(2) art.217 CP RM); neadmiterea circulației ilegale de droguri sau analogi ai acestora, săvârșite în proporții mici și în scop de înstrăinare (alin.(2) art.217¹ CP RM). Obiectul material al infracțiunii îl reprezintă: plantele care conțin droguri sau etnobotanice, fiind caracterizate prin proporții mari (alin.(1) art.217 CP RM); plantele care conțin droguri, fiind caracterizate prin proporții mici (alin.(1) art.217¹ CP RM); drogurile, etnobotanicele sau analogii acestora, fiind caracterizate prin proporții mari (alin.(2) art.217 CP RM); drogurile sau analogii acestora, fiind caracterizate prin proporții mici (alin.(2) art.217¹ CP RM). Plante care conțin droguri sau etnobotanice sunt, probabil, plantele care conțin substanțe stupefiante sau psihotrope. Absența în legea penală și în alte legi a definițiilor noțiunilor „plante care conțin droguri sau etnobotanice” și „plante care conțin droguri” face ca normele penale care conțin astfel de noțiuni să fie imprezvizibile. Noțiunile „etnobotanice” și „analogi” utilizate în art.217 și 217¹ CP RM sunt inaplicabile în practică. În contextul infracțiunilor prevăzute la art.217 și la art.217¹ CP RM stabilirea proporțiilor este posibilă doar în cazul substanțelor stupefiante ori psihotrope, precum și al plantelor care conțin astfel de substanțe. Guvernul nu stabilește proporțiile în cazul drogurilor (altor decât plantele sau substanțele stupefiante ori psihotrope), etnobotanicelor sau analogilor acestora. În prezența ultimelor două modalități normative ale acțiunii prejudiciabile specificate la alin.(1) art.217¹ CP RM, scopul de fabricare a produselor etnobotanice este cel care conferă ilegalitate acțiunii în cauză. În cazul acestor două modalități normative, scopul de fabricare a produselor etnobotanice constituie scopul special al infracțiunii.

Referințe:

1. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.315-328.
2. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.16-19.
3. HADÎRCĂ, I. Najunsurile și incoerențele unor amendamente introduse prin Legea Republicii Moldova nr.193/2016. În: *Актуальные научные исследования в современном мире: XXI Международная научная конференция* (26-27 января 2017 г., Переяслав-Хмельницкий). Сборник научных трудов. Переяслав-Хмельницкий, 2017, Вып.1, ч. 4, с.146-151. ISSN 2524-0986
4. Case of *Rotaru vs Romania*. [Accesat: 18.08.2017] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58586>
5. Case of *The Sunday Times vs the United Kingdom*. [Accesat: 18.08.2017] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57584>
6. Case of *Cantoni vs France*. [Accesat: 18.08.2017] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58068>
7. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.73-77.
8. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.189-192.
9. BRÎNZA, S., STATI, V. Cu privire la posibila neconstituționalitate a unor amendamente recente operate în Codul penal și în Codul contravențional (Partea I). În: *Revista Națională de Drept*, 2017, nr.1, p.2-12. ISSN 1811-0770
10. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.186-188.
11. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.28-30.
12. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324.
13. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.36-38.
14. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.15.

Prezentat la 28.08.2017